

Bratislava, 14. november 2022

Tlačová správa k udeleniu Ceny Slovenského centra Medzinárodnej asociácie divadelných kritikov za mimoriadny prínos v oblasti divadla

V roku 2022 sa Slovenské centrum AICT rozhodlo udeliť **Cenu za mimoriadny prínos v oblasti divadla pánu Michalovi Kováčovi-Adamovovi**, kultúrnemu a literárnemu historikovi, teatroológovi a dramatikovi, ktorý sa významne zaslúžil o formovanie a reflexiu slovenského ochotníckeho a ľudového divadla.

Slávnostný ceremoniál odovzdávania ceny sa uskutoční dňa **19. 11. 2022 pri príležitosti Noci divadiel v Slovenskom komornom divadle v Martine**. Uskutoční sa o 18.30 hod. pred uvedením inscenácie *Tri sestry*. Cenu odovzdá člen SC AICT, teatroológ, programový riaditeľ festivalu Scénická žatva Matej Moško.

Slovenské centrum AICT udeľuje Cenu za mimoriadny prínos v oblasti divadla od roku 2015. Zámerom ocenenia je upozorniť na tých, ktorí svoju nenahraditeľnú prácu pre slovenské divadlo vykonávajú mimo svetiel rámp a bez potlesku divákov. Autorom výtvarného návrhu a realizácie tohtoročnej ceny je slovenský typograf a grafický dizajnér Peter Ďurík.

Aj tento rok je partnerom Ceny SC AICT spoločnosť **Gesamtkunstwerk**, ktorá túto aktivitu kontinuálne podporuje už niekoľko rokov a každoročne tak prispieva k zviditeľňovaniu osobností divadelnej kritiky, teórie, histórie, prekladu, pedagogiky či manažmentu.

Za Výbor SC AICT:

Michaela Mojžišová, predsedníčka
Zuzana Uličianska, podpredsedníčka
Diana Laciaková
Zuzana Spodniaková
Zuzana Timčíková

Laureátom Ceny Slovenského centra AICT za mimoriadny prínos v oblasti divadla 2022 je Michal Kováč-Adamov, kultúrny a literárny historik, teatroológ, dramatik.

Mišo Kováč-Adamov, občianskym menom Michal Kováč, sa narodil 24. 5. 1930 v Opatovciach nad Žitavou (dnes Žitavany). Už počas štúdia na gymnáziu v Zlatých Moravciach (1946 – 1951) objavil svoju celoživotnú vášeň – divadlo. Pri rozhodovaní o ďalšom štúdiu preto uvažoval aj o Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave, ale napokon sa rozhodol pre Filozofickú fakultu Univerzity Komenského. Absolvoval odbor slovenčina – literárna veda, neskôr aj knihovníctvo a tiež muzeológiu na Filozofickej fakulte Univerzity J. E. Purkyňa v Brne.

Popri jazykovede, literatúre a knihovníctve si našiel čas aj na divadlo a film, osobitne ho nadchla dramaturgia. Ako dramaturg napríklad pôsobil externe v Československom filme v Bratislave a prednášky z filmového odboru diaľkovo absolvoval na Akadémii múzických umení v Prahe. Jeho profesijný život je však spätý najmä s Maticou slovenskou a mestom Martin, kde začal pôsobiť v roku 1956. Začínal ako pracovník bibliografického oddelenia, sám zostavil viac než päťdesiat titulov bibliografií, vrátane vzorových katalógov z rôznych oblastí. V rokoch 1961 – 1963 pracoval ako tajomník prípravného výboru osláv storočnice Matice slovenskej. V roku 1966 prešiel z

bibliografického pracoviska Matice slovenskej do jej literárneho archívu a ako vedúci oddelenia popularizácie klasického dedičstva pracoval na koncepcii a realizácii nového viacodborového pracoviska s názvom Pamätník slovenskej literatúry. V roku 1967 sa stal jeho prvým riaditeľom. Súčasne prednášal literárnu muzeológiu na univerzite v Brne. Mišo Kováč-Adamov v šesťdesiatych rokoch podporoval reformné snahy v spoločnosti, občianske a demokratické princípy, čo dokazuje aj jeho pôsobenie v Národných novinách, matičnom čítaní i rádiovom vysielaní po tom, ako okupačné vojská Varšavskej zmluvy vstúpili na územie Československa.

V období normalizácie bol Mišo Kováč-Adamov za svoje postoje vládnu mocou perzekvovaný. V roku 1971 ho zbavili funkcie riaditeľa Pamätníka slovenskej literatúry, bolo mu znemožnené cestovať, verejne vystupovať, dokončiť vedeckú aspirantúru, dokonca mu zakázali publikačnú činnosť. Napriek všetkému naďalej súkromne prednášal v Žiline gymnazistom – maturantom o súčasnej literatúre a ďalšie dve desaťročia sa profesijne venoval najmä literárnemu múzejníctvu. V rokoch 1971 – 1976 pôsobil ako metodik pre literárne múzeá v Literárnom múzeu Pamätníka slovenskej literatúry Matice slovenskej a v rokoch 1976 – 1990 bol odborným pracovníkom referátu scénografie jeho strediska pre vecné pamiatky.

Po revolúcii v rokoch 1990 – 1992 pôsobil ako námestník ministra kultúry Slovenskej republiky, kde plne využil svoj organizačný talent a obrovský kultúrno-spoločenský rozhľad. Podarilo sa mu napríklad prispieť k zakúpeniu rodného domu Michala Miloslava Hodžu v turčianskej Rakši, oprave pamiatok spätých s Milanom Rastislavom Štefánikom, bol pri založení Slovenského historického ústavu v Ríme. Jeho celoživotná matičná kariéra vyvrcholila na konci roku 1992, keď bol zvolený za správcu Matice slovenskej v Martine. Na tomto poste pôsobil krátko, v roku 1994 bol pre nezhody s predstaviteľmi vlády Vladimíra Mečiara odvolaný. Od roku 1993 prednášal kultúrnu históriu a staroslovienčinu v teologickom inštitúte v Badíne. V roku 1995 odišiel do penzie, no naďalej ostal aktívny v kultúrnych aktivitách, a to nielen v Martine, kde dodnes žije, ale na celom Slovensku.

Na pozadí všetkých aktivít a politicko-národnej, literárnej i muzeálnej činnosti Miša Kováča-Adamova stojí jeho láska k divadlu. V jednom z publikovaných rozhovorov žartuje, že divadelníkom sa stal už pred svojím narodením, keď sa jeho rodičia zoznámili na divadelnej prehliadke v Zlatých Moravciach. Celý život aktívne pôsobil na poli ochotníckeho divadla. Práve vďaka nemu a jeho radám ochotnícke divadlo v Turci umelecky napredovalo a rozvíjalo sa. Je zakladateľom festivalu Scénická žatva, angažoval sa aj ako lektor a posudzovateľ ďalších ochotníckych divadelných festivalov (Palárikova Raková, Gorazdov Močenok a i.), býval členom poroty takmer všetkých turčianskych regionálnych divadelných súťaží.

Neopomenuteľné je jeho teatrologické bádanie a vlastná dramatická tvorba, ktorým sa venoval najmä v osemdesiatych rokoch 20. storočia. Písal aj pod rôznymi pseudonymami ako Adamov, M. Borkov, Elena Marčáková, Elena Mariášová, K. Michalov, Mišo K. Adamov či Martin Križava. Vo vedeckej práci sa sústredil najmä na problematiku bibliografie. Ako teatroológ sa prezentoval viacerými monografickými prácami, napríklad *Bábárska tvorba* (1984), *Slovenská ochotnícka scénografia* (1986), *Poznávajme dejiny ochotníckeho divadla* (1993), *Gorazdov Močenok* (1998). V dramatickej tvorbe sa orientoval na rekonštruovanie ľudových hier (*Tekvičky*, 1981; *Prvohry*, 1984; *Tomášik a Katarínka*, 1989; *Turobáj*, 1994; *Dorota*, 1999). Je autorom hry *Hra o svätej Dorote* (2013) a spoluautorom publikácie *Slovenské ľudové betlehemské hry* (2018). Deťom adresoval bábkové a činoherné predlohy *Gašparko* (1981), *Skúška alebo Zahraj* (1982), *Čo je to čerieslo, aký je jarmok* (1985) a i. Autorsky pripravil scenáre mimojaviskových hromadných divadelných predstavení *Matica v dejinách – dejiny v Matici* (1988), *Župy v Matici – Matica v župach* (1993), *Prispenia Martina – svätého i Turčianskeho* (1997). Pre rozhlas napísal hru *Žatevná* (1985) a od roku 1994 cyklus hier o

P. O. BOX 339, 810 00 Bratislava; tel.: 0905 854 212, e-mail: centrum.aict@gmail.com
www.aict.sk

osobnostiach z dejín cirkvi. Viaceré jeho hry (*Hra o svätej Dorote*, *Rozhovory so zabudnutým*, *Vlkolacká*, *Tekvičky*) boli inscenované aj v slovenských profesionálnych divadlách, napríklad v Slovenskom národnom divadle či v Bábkovom divadle Žilina.

Zdroje :

<https://www.pametnaroda.cz/cs/kovac-adamov-michal-20160805-0>

<https://www.spolok-slovenskych-spisovatelov.sk/products/kovac-adamov-miso/>

https://etheatre.sk/du_vademecum/SearchBean.action?searchType=basic

<https://www.scenickazatva.eu/2020/zaznam/michal-kovac-adamov/>

Pripravila: Zuzana Timčíková

Kontakt: centrum.aict@gmail.com

www.aict.sk

<https://www.facebook.com/ScAict>

Partnerom Ceny SC AICT je spoločnosť Gesamtkunstwerk. Cena bude odovzdaná v spolupráci so Slovenským komorným divadlom v Martine. Mediálnym partnerom Ceny SC AICT je Rádio Devín.

Partneri:

